

DĖL PRIEŽASČIŲ, SĄLYGOJUSIŲ MAISTO PRODUKTŲ KAINŲ POKYČIUS

Sutinkamai su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 20 d. pavedimu Nr. 13-5033, Konkurencijos taryba atliko pirmo būtinumo maisto produktų kainų pasikeitimų nuo 2006 m. liepos iki 2007 m. rugsėjo mėn. vertinimą. Analizės būdu buvo išnagrinėti didžiausių duonos ir pyragų gamintojų, grūdų, pieno ir mėsos perdirbėjų, paukštynų bei didžiausių prekybos tinklų duomenys apie pagrindinių maisto produktų kainų pasikeitimus ir jų keitimo priežastis. Analizuojant padėtį, buvo išnagrinėta informacija, gauta iš 10 grūdų perdirbimo ir miltų gamybos, 8 pieno perdirbimo įmonių, 10 mėsos produktų gamintojų, 8 duonos ir pyrago gaminių gamintojų, 6 paukštynų ir 4 didžiųjų prekybos tinklų.

Analizė perdirbimo įmonėse

Grūdų perdirbimo ir miltų gamybos įmonės

Siekiant išsiaiškinti duonos – pyrago gaminių kainų didėjimo priežastis per pastaruosius 12 mėnesių, buvo išanalizuoti didžiausių grūdų perdirbimo įmonių AB „Malsena“ ir AB „Kauno grūdai“ duomenys, galintys turėti didžiausios įtakos duonos – pyrago gaminių kainų kilimui. Kitos grūdų perdirbimo bendrovės - AB „Joniškio grūdai“, AB „Šiaulių grūdai“ ir AB „Jonavos grūdai“ superka ir perdirba nedidelius kiekius ir jų įtaka maistinių grūdų perdirbimo ir miltų pardavimo rinkose yra nereikšminga, o akcinės bendrovės „Rokiškio grūdai“, „Tauragės grūdai“ ir „Marijampolės grūdai“ grūdų nesuperka, bet teikia grūdų valymo, džiovavimo ir saugojimo paslaugas. Todėl buvo analizuojama dviejų bendrovių AB „Kauno grūdai“ ir AB „Malsena“ grūdų supirkimo ir miltų bei kruopų pardavimo kainų pokyčiai ir priežastys, lėmusios kainų augimą. Analizė parodė, kad maistinių kviečių ir maistinių rugių supirkimo kainos nagrinėjamu laikotarpiu šiose įmonėse nežymiai skyrėsi ir nuosekliai augo. Abi bendrovės maistinių kviečių ir maistinių rugių supirkimo kainas nuo 2006 m. liepos mėn. iki 2007 m. liepos mėn. beveik kiekvieną mėnesį kėlė, bendras maistinių kviečių supirkimo kainų padidėjimas per šį laikotarpį AB „Malsena“ sudarė 68 proc., maistinių rugių-41 proc. Daugiausiai maistinių kviečių supirkimo kainas bendrovė pakėlė 2006m. rugsėjo mėn.-20 proc., maistinių rugių-2006m. rugsėjo ir 2007m. gegužės mėn. – atitinkamai 44 ir 27 proc.; AB „Kauno grūdai“ per metus maistinių kviečių supirkimo kainas pakėlė 55 proc., maistinių rugių – 61 proc. Pagrindinėmis supirkimo kainų didėjimo priežastimis bendrovės įvardija praktiškai dvigubą grūdų kainų augimą pasaulinėse rinkose, sąlygotą dėl nepalankių oro sąlygų sumažėjusio grūdų derliaus didžiosiose ES valstybėse ir Australijoje, gerokai padidėjusią grūdų paklausą Kinijos ir Indijos rinkose, augančią biodegalų, kurių gamybai naudojamos grūdinės kultūros, paklausą. Grūdų kainų didėjimo per pastaruosius metus tendenciją patvirtina ir Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos pateikti duomenys – 2007 m. I pusmetyje lyginant su 2006 m. atitinkamu laikotarpiu kai kuriose ES valstybėse vidutinės maistinių kviečių kainos augo 60-80 ir daugiau proc. (Vokietijoje, Vengrijoje atitinkamai 89 ir 96 proc.) ir siekė 660-680 Lt už toną; panašiai didėjo ir maistinių rugių vidutinės kainos – Vokietijoje – 96, Slovakijoje – 83, Lenkijoje – 71, Estijoje – 54 proc.

Dėl grūdų, kurie miltų gamybos savikainoje sudaro 70-80 proc. pabrangimo, šios įmonės padidino ir miltų bei kruopų pardavimo kainas: AB „Malsena“ miltų ir kruopų kainas keitė (daugiausia didino) kiekvieną mėnesį, daugiausia jas padidino 2006 m. rugsėjo ir spalio mėnesiais – ruginių sijotų miltų – 14, ruginių pasijotų – 19, kvietinių aukšč. ir I rūšies – atitinkamai 11 ir 14 ir manų kruopų – 12 proc. Per nagrinėjamą laikotarpį bendrovė šių produktų kainas padidino atitinkamai 35, 53, 38, 23 ir 29 procentais. Bendrovės duomenimis, miltų ir kruopų kainų padidėjimui įtakos turėjo ne tik grūdų supirkimo kainų padidėjimas, bet ir darbo užmokesčio kaštai – minėtu laikotarpiu darbo užmokesčio sąnaudos augo vidutiniškai

17 proc., o tiesiogiai su malyba susijusių padalinių darbuotojų atlyginimai augo 22-28 proc. Bendrovės parduotų prekių ir atliktų darbų savikaina 2007 m. I pusmetyje lyginant su 2006 m. I pusmečiu išaugo 52,3 proc.; AB „Kauno grūdai“ visų rūšių miltų ir manų kruopų kainas pakėlė 2006 m. rugsėjo mėnesį 10-16 proc., vėliau atskirais mėnesiais kėlė tam tikros rūšies miltų ir manų kruopų kainas panašiu dydžiu, o bendras pardavimo kainų pakėlimas nagrinėjamu laikotarpiu ruginių sijotų miltų sudarė 20, ruginių pasijotų –27, kvietinių aukščiausios rūšies-26, I rūšies-28 ir manų kruopų-48 procentus. Bendrovės 1 tonos miltų savikaina 2007 m. I pusmetyje lyginant su 2006 m. atitinkamu laikotarpiu išaugo 41,8 proc.

Duonos – pyrago gaminių gamybos įmonės

Pabrangus miltams, didžiausi duonos ir pyrago gamintojai nagrinėjamu laikotarpiu kainas pakėlė skirtingai: AB „Vilniaus duona“ ir UAB „Radviliškio duona“ panašiu procentu kainas kėlė 5 kartus, populiariausios duonos „Vilniaus duonos“, „Palangos“, „Bočių“ ir „Šventinė“ per šį laikotarpį padidino atitinkamai 47, 37, 25 ir 36 proc., batonų „Sumuštiniams“, „Kaimynų“, „Svečių“, „Goja“ ir „Kasdieninis“ – atitinkamai 20, 63,34,48 ir 52 proc.; UAB „Gudobelė“ kainas didino 3 kartus, šviesios duonos kainos didėjo 12-24 proc., juodos duonos – 13-17 proc., panašiai didėjo batonų ir bandelių, sausainių ir pyragų kainos – 5-8 proc.; UAB „Fazer kepyklos“ kainas didino 3 kartus, populiariausių duonų „Kauno“, „Bočių“ ir „Palangos“ – atitinkamai 22, 17, ir 21 proc., batonų „Kaunas“ ir „Pagerintas“ – 17 ir 20 proc.; UAB „Klaipėdos duona“, „Biržų duona“ ir AB „Šiaulių duona“ populiariausių duonos ir pyrago gaminių kainas didino 1 kartą atitinkamai 5-11, 10-20 ir 10-17 proc. Visos kepyklos pažymi, kad jų produkcijos kainų didėjimą didžiausia dalimi nulėmė miltų, kurių dalis duonos ir pyrago gaminių savikainoje sudaro 40-60 proc., ir kitų žaliavų kainų augimas ir darbo užmokesčio didinimas. Visose įmonėse per metus vidutinis atlyginimas didėjo 13- 25, o kai kuriose 37 – 49 proc. Kai kurios įmonės dėl energetikos, transporto paslaugų, kitų išlaidų didėjimo kainų atskirai nekėlė, kaštų augimą laikinai dengė iš pelno, tačiau kylant žaliavų ir darbo užmokesčio išlaidoms, kurios turi esminę įtaką savikainai, nes sudaro apie 60-70 proc., o kai kuriose siekia net 80 proc. išlaidų, nekelti kainų įmonės paprastai neturi galimybių. Pvz., didžiausioje kepykloje UAB „Vilniaus duona“ 2007 m. I-pusmetyje lyginant su tuo pačiu laikotarpiu 2006 m. miltų dalis savikainoje išaugo 10,8, kitų žaliavų-28,2 proc., bendra savikaina išaugo 22,7 proc. Kepyklų finansinės veiklos rodikliai rodo, kad iš 7 duonos kepyklų 2006 m. I pusmetį pelningai dirbo tik 2, II pusmetį – 3, o kitos dirbo nuostolingai.

Mėsos ir mėsos produktų gamybos įmonės

Aiškinantis mėsos ir mėsos gaminių kainų kitimą ir kitimo priežastis per 2006 m. II ir 2007 m. I pusmečius, buvo išanalizuoti 9 stambiausių perdirbimo įmonių - „Nematekas“, „Samsonas“, „Rovisa“, „Biovela“, „Krekenavos agrofirma“, „Agrovet“, Kaišiadorių agrofirma“, „Utenos mėsa“ ir „Tauragės maistas“ duomenys. Analizė parodė, kad galvijienos ir kiaulienos skerdenų supirkimo kainas įmonės keitė labai skirtingai – kai kurios supirkimo kainas per metus sumažino, kai kurios - nežymiai padidino. ŽŪB „Nematekas“, UAB „Samsonas“ ir UAB „Agrovet“ supirkimo kainas, tai didindamos, tai mažindamos, keitė kiekvieną mėnesį. Per šį laikotarpį ŽŪB „Nematekas“ vidutines galvijienos skerdenų supirkimo kainas padidino 1,4 proc., kiaulienos – 15,3 proc., UAB „Samsonas“ – atitinkamai 11 ir 13 proc., UAB „Agrovet“ galvijienos kainas sumažino 14,3 proc., o kiaulienos padidino 4,3 proc. Kitos bendrovės kainas keitė 2-3 kartus, kai kada mažindamos, lyginant su 2006 m. liepos mėnesį taikytomis kainomis, 5-14 proc., arba panašiu proc. jas padidindamos. Panašiai visos įmonės keitė ir galvijienos ir kiaulienos skerdenų ir gaminių iš jų pardavimo kainas: ŽŪB „Nematekas“ jautienos nugarinės pardavimo kainą padidino 9,6, kiaulienos skerdenos - 1,5, kumpio be kaulo – 8,2, nugarinės-8,7, „Panerio“ dešros-7, šaltai rūkytos „Husarų“ dešros-6,8 proc., tuo tarpu karšto rūkymo „Panevėžio“ filė sumažino 6,7, kiaulienos sprandinės-1,2,

jautienos kumpio-10 proc.; UAB „Samsonas“ jautienos nugarinės ir mentės kainas padidino atitinkamai 2,3 ir 6,7 proc., kitų produktų-virtų dešrų ir dešrelių, karšto ir šalto rūkymo dešrų ir filė pardavimo kainas nežymiai, nuo 1 iki 5 proc. padidino (išskyrus kiaulienos kumpio be kaulo-24,8 proc.); UAB „Agrovet“ virtų ir karšto rūkymo dešrelių ir dešrų ir „Panevėžio“ filė pardavimo kainų nuo 2006 m. liepos mėn. nekeitė, kiaulienos skerdenų, jautienos ir kiaulienos nugarinės, sprandinės ir kumpio pardavimo kainas pakėlė nuo 3,9 iki 9,4 proc., jautienos skerdenų kainas sumažino 1,2 proc.; UAB „Utenos mėsa“ jautienos produktų pardavimo kainas sumažino 10-14 proc., o kiaulienos produktų kainas panašiu proc. padidino. Panaši tendencija pastebėta ir kitose įmonėse - vienu produktų kainos buvo didinamos, kitų mažinamos, arba vieną mėnesį to paties produkto kaina padidinama, o kitą mėnesį jau sumažinama. Tokias kainų keitimo tendencijas įmonės aiškina didele konkurencija mėsos gamybos ir pardavimo rinkoje, kuomet pakėlus kainas įmonės produkcija tampa nekonkurencinga ir įmonės vėl priverstos kainas mažinti, be to, pažymi įmonės, didieji prekybos tinklai dažnai atsisako didinti tiekiamos produkcijos kainas, darydami spaudimą, kad nepirks produktų.

Mėsos perdirbimo įmonių duomenų analizė parodė, kad didžiausią įtaką pardavimo kainų padidėjimui darė darbo užmokesčio, kuris atskirose įmonėse vidutiniškai išaugo per metus 16-30 proc., didinimas, gamyboje naudojamų žaliavų – prieskonių, kitų priedų kainų augimas, išaugusios gyvulinės kilmės atliekų tvarkymo išlaidos, energetikos kaštų didėjimas.

Paukštynai

Išanalizavus 5 didžiausių paukštynų – AB „Vilniaus paukštynas“, AB „Kaišiadorių paukštynas“, AB „Vievio paukštynas“, UAB „Girelės paukštynas“ ir UAB „Dovainonių paukštynas“ duomenis, nustatyta, kad per laikotarpį nuo 2006 m. liepos iki 2007 m. rugsėjo mėn. atskiruose paukštynuose pašarų vištoms kainos padidėjo nuo 14,4 iki 62,9 proc., tuo tarpu produkcijos pardavimo kainos padidėjo – viščiukų broilerių nuo 9,8 iki 19,9 proc., kiaušinių – nuo 7,2 iki 30,6 proc. AB „Vilniaus paukštynas“ tiek pašarų pirkimo, tiek produkcijos pardavimo kainos keitėsi kiekvieną mėnesį (ir didėjo, ir mažėjo), per visą laikotarpį pašarų pirkimo kainos padidėjo 28,8, o viščiukų broilerių ir kiaušinių pardavimo kainos padidėjo atitinkamai 19,9 ir 9,2 proc. AB „Kaišiadorių paukštynas“ tiek pašarų, tiek produkcijos kainos keitėsi kiekvieną ketvirtį, per visą laikotarpį pašarų pirkimo kainos išaugo 24,3, paukštienos – 21,2, tuo tarpu kiaušinių kainos 12 proc. sumažėjo; AB „Vievio paukštynas“, kuri pašarų vištoms neperka, o gaminasi pati, kvietrugių, miežių ir kviečių pašarams kainos pakilo per visą laikotarpį apie 50 proc., tuo tarpu viščiukų broilerių – 18,4 ir kiaušinių – 23,2 proc. UAB „Girelės paukštynas“ paukštienos ir kiaušinių pardavimo kaina pakilo atitinkamai apie 10 ir 30 proc., tuo tarpu pašarų vištoms kainos padidėjo apie 60 proc. Visi paukštynai kaip pagrindinius veiksnius jų gaminamos produkcijos kainų augimui nurodė pašarų, kurių kaštų dalis bendroje savikainoje atskiruose paukštynuose sudaro tarp 50-60 proc., kainų augimą, darbo užmokesčio kilimą (atskirose įmonėse jis pakilo nuo 8 iki 30 proc.) bei kuro ir energetikos kaštų augimą.

Pieno perdirbimo įmonės

Pieno perdirbimo įmonių pateiktų duomenų analizė parodė, kad 3 didžiausios įmonės – AB „Pieno žvaigždės“, AB „Žemaitijos pienas“ ir AB „Rokiškio sūris“ žaliavinio pieno supirkimo kainas, tai padidindamos, tai sumažindamos, nuo 2006 m. liepos mėn. keitė kiekvieną mėnesį, UAB „Marijampolės pieno konservai“ supirkimo kainas didinti pradėjo nuo šių metų sausio mėn. Pažymėtina, kad visos bendrovės daugiau supirkimo kainas padidino smulkiems pieno gamintojams, kurie parduoda nuo 100 iki 300 kg pieno per dieną, taip pat kooperatyvams. Šiems pieno gamintojams supirkimo kainas perdirbėjai nuo 2006 m. liepos iki šių metų rugsėjo padidino 15-29 proc., tuo tarpu stambiems ūkininkams ir bendrovėms – 5-9 proc.

Per nagrinėjamą laikotarpį pieno produktų vidutinės pardavimo kainas ženkliausiai padidino AB „Pieno žvaigždės“ – pieno, kefyro, grietinės, varškės, sviesto, tepių mišinių, varškės sūrio, fermentinių sūrių, jogurto kainas pakėlė 17-24 proc. AB „Rokiškio sūris“ minėtų produktų vidutinės pardavimo kainos padidintos 8-15 proc., AB „Žemaitijos pienas“ – 6-21 proc., o kai kurių rūšių grietinės ir varškės sūrio kainų bendrovė nekeitė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ panašiai 7-19 proc. pakėlė pieno, grietinės, sviesto ir sutirštinto pieno kainas, o sūrio „Liliputas“ ir „Belvederio“ – 30-35 proc.

Visos bendrovės pardavimo kainų augimą motyvuoja žaliavinio pieno supirkimo kainų didinimu ir augančiais darbo užmokesčio kaštais. Dėl sparčiai augančios žaliavinio pieno supirkimo kainos Europoje, pieno gamintojai taip pat reikalauja mokėti brangiau, todėl perdirbėjai, norėdami neprarasti superkamo žaliavinio pieno, priversti kelti supirkimo kainas. Taip pat, pakilus eksportinių produktų kainoms, tapo pelninga gaminti tokius produktus kaip lieso pieno milteliai, todėl įmonės, iki tol nevisiškai išnaudojusios gamybos pajėgumus, pradėjo daugiau supirkti žaliavinio pieno, t. y. pradėjo konkuruoti dėl žaliavos.

Pieno perdirbimo įmonių pateiktų duomenų preliminariniame analize parodė, kad AB „Pieno žvaigždės“, AB „Žemaitijos pienas“, AB „Rokiškio sūris“ ir UAB „Marijampolės pieno konservai“ didindamos pieno produktų pardavimo kainas galėjo derinti tarpusavio veiksmus bei sudaryti draudžiamus susitarimus, todėl Konkurencijos taryba pradėjo tyrimą dėl minėtų įmonių veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio reikalavimams. Šiose įmonėse atliktos kratos, paimti dokumentai, kuriuose gali būti įrodymų apie įmonių suderintus veiksmus ar draudžiamus susitarimus. Galutinės išvados dėl priežasčių, sąlygojusių išaugusias pieno produktų pardavimo kainas, bus pateiktos atlikus minėtą tyrimą.

Prekybos tinklai

Tyrimo metu buvo nagrinėjama 4 didžiausių prekybos tinklų – UAB „MAXIMA LT“, UAB „Palink“, UAB „RIMI LIETUVA“ ir UAB „Norfos mažmena“ (toliau – MAXIMA, IKI, RIMI, NORFA), kurie užima beveik 65 proc. mažmeninės prekybos maisto produktais rinkos, duomenys apie pirmo būtinumo maisto produktų mažmeninių kainų pasikeitimus nuo 2007 m. pradžios iki rugsėjo mėnesio. Analizė parodė, kad pirmo būtinumo maisto produktų – miltų, duonos ir pyrago gaminių, mėsos ir jos produktų, paukštienos bei pieno produktų mažmenines kainas prekybos tinklai keitė labai įvairiai- dažniausiai pakeldavo, pakėlus jas šių produktų gamintojams. Kartais pardavimo kainos buvo padidindamos daugiau, negu jas padidindavo perdirbėjai, o kartais - atvirkščiai. Taip pat nustatyta nemažai atvejų, kai perdirbėjai kainas nagrinėjamu laikotarpiu sumažindavo, tuo tarpu visi prekybos tinklai arba jų nekeisdavo, arba netgi padidindavo.

Prekybos tinklai kainas keitė įvairiai: MAXIMA atskirų produktų kainas keitė nuo vasario beveik kiekvieną mėnesį, dažniausia jas didindama. Ženkiausias kainų pakėlimas buvo liepos-rugpjūčio mėnesiais, didžiausias kainų pakėlimas tinkle nustatytas pieno produktų grupėje-kai kurių rūšių pieno, sviesto, grietinės, varškės pardavimo kainos pakilo 20-26 proc., tačiau nemažai atvejų, kai tinklas pardavimo kainas padidino mažiau, negu jas pakėlė tinklui tiekėjai. Mėsos produktai tinkle pabrango mažiau-kai kurių rūšių virta dešra ir dešrelės, parūkytos, šalto ir karšto rūkymo dešros pabrango 4-14 proc., daugiau pabrango kiaulienos sprandinės, kumpis – iki 27 proc., populiariausios duonos ir batonų kainos pakilo 6-12 proc., vištienos ir kalakutienos produktai pabrango 16-17 proc., o atšaldyti viščiukų ketvirčiai „Meistro kokybė“-27 proc., aukščiausios rūšies kvietinių miltų kainos pakilo 11-12 proc.

Prekybos tinklas IKI maisto produktų kainas irgi kėlė vasario-rugpjūčio mėn., kai jas pakeldavo tiekėjai, tačiau daugeliu atvejų, ypač pieno produktų, kainas didindavo mažiau, negu jas pakeldavo tiekėjai. Kai kurių rūšių pieno, kefyro, sviesto, varškės, varškės ir fermentinių sūrių, grietinės, jogurtų kainos tinkle padidėjo 3-20 proc., duonos ir batonų-3-14 proc., mėsos gaminių-4-17 proc., vištienos-9-15 proc. (išskyrus viščiukų ketvirčių maišeliuose – 40 proc.,

kadangi tiek kainą padidino ir tiekėjas), aukščiausios rūšies kvietinių miltų kainos pakilo maždaug tiek pat, kiek jas padidino tiekėjai – 11-17 proc.

RIMI prekybos tinklas pieno produktų kainas padidino maždaug tokiu pat lygiu, kaip ir tiekėjai - nuo 4 iki 20 proc. (išskyrus sviesto „Smetoniškas“, jo kaina pakilo 27,1 proc., tuo tarpu pirkimo kaina padidėjo 13,5 proc.), o kai kurių produktų - pieno „Rokiškio naminis“, kefyro „Mūsų kefyras“, varškės „Labas rytas“, tepaus riebalų mišinio „Venta“ kainas padidino mažiau, negu pirkto iš tiekėjų. Mėsos gaminių kainos keitėsi panašiai kaip ir kituose tinkluose, virtų dešrų ir dešrelių kainos pakilo 3-10 proc., karšto ir šalto rūkymo dešrų – 5-8 proc., jautienos kumpio, nugarinės – 5-9 proc., daugiau pabrango viščiukai-broileriai – 18-23 proc., duona – 5-17 proc., aukščiausios rūšies kvietiniai miltai – apie 12 proc.

Prekybos tinklas NORFA duomenų apie tinklo parduotuvėse taikytas pardavimo kainas nuo 2007 m. sausio iki rugsėjo 1 d., nurodant kainų keitimą, nepateikė, motyvuodamas tuo, jog naudojami apskaitos programa „Rivilė“, kuri leidžia fiksuoti duomenis tik vienai dienai. Bendrovė pateikė maisto produktų kainas, galiojusias šių metų rugsėjo 16, 18 arba 19 dienomis ir tiekėjų taikytas 2007 m. sausio 1 d. ir rugsėjo 16, 18 arba 19 dienomis produktų pardavimo kainas. Galima daryti prielaidą, kad tinklas kėlė produktų pardavimo kainas ne mažesniu lygiu, negu jas padidino tiekėjai – pieno produktų pardavimo kainas tiekėjai padidino 12-23 proc., o kai kurių produktų – varškės „Naminė“, sviesto „Rokiškis“ ir „Žemaitija“, tepaus mišinio „Saulutė“, sūrio „Zanavykų“, fermentinio sūrio „Medžiotų“ kainas padidino atitinkamai 29, 38, 25, 31, 27 ir 32 procentais; mėsos produktų tinklui pardavimo kainos padidėjo 5-7 proc., daugiau pakilo vištienos kainos (23-35 proc.), duona pabrango 7-14 proc.

Analizė parodė, kad prekybos tinklų taikomi antkainiai gerokai skiriasi. Visi tinklai mažiausius antkainius taiko pieno produktams, kurie atskiriems šios grupės produktams yra labai skirtingi, daugiausia dominuoja 10-25 proc. antkainiai. Pagrindiniams duonos ir mėsos gaminiams taikomi keletu proc. aukštesni antkainiai

Apibendrinant prekybos tinklų duomenis apie pirmo būtinumo maisto prekių pardavimo kainų pasikeitimus nuo 2007 m. pradžios iki rugsėjo mėn., galima daryti išvadą, kad maisto produktų kainų kilimui daugiausia įtakos turėjo padidėjusios maisto produktų gamintojų kainos. Tačiau tinklų pateikta informacija rodo, kad kainų augimui įtakos turėjo ir darbo užmokesčio tinklų darbuotojams augimas. Prekybos tinklo MAXIMA duomenimis, bendrovės darbuotojams darbo užmokestis nuo šių metų sausio iki rugsėjo, lyginant su atitinkamu 2006 m. laikotarpiu, padidėjo apie 35 proc., IKI prekybos tinklo darbuotojų vidutinis darbo užmokestis nuo 2006 m. liepos iki 2007 m. rugsėjo taip pat buvo didinamas: parduotuvių darbuotojų atlyginimai kilo vidutiniškai 20-25 proc., sandėlių ir transporto darbuotojų – 35-40 proc., gamybos darbuotojų – 20-25 proc. ir administracijos darbuotojų – 5-10 proc.; RIMI prekybos tinklo darbuotojų valandinis darbo užmokestis nuo 2006 m. liepos iki šių metų rugsėjo buvo padidintas 36 proc., NORFA prekybos tinklo darbuotojų šiuo laikotarpiu vidutinis darbo užmokestis buvo padidintas 39,8 proc. Tačiau tinklai pažymi, kad įtakos maisto produktų kainų kilimui turėjo ir padidėjusios išlaidos komunalinėms paslaugoms, padidėję prekių sandėliavimo kaštai, padidėjęs parduotuvių nuomos mokestis, išaugusios bankų paskolų palūkanos.

Atliktos didžiausių grūdų perdirbėjų, duonos ir pyrago gamintojų, mėsos ir paukštienos produktų gamintojų bei didžiausių prekybos tinklų duomenų analizės rezultatai parodė, kad pirmo būtinumo maisto produktų kainų kilimą didžia dalimi lėmė objektyvūs ekonominiai veiksniai – dėl žaliavų pabrangimo, darbo užmokesčio didėjimo, kuro kainų augimo išaugo ir maisto gamintojų bei prekybos tinklų kaštai. Tačiau, pastaruoju metu ir toliau augant kainoms, situacija šiose rinkose bus ir toliau stebima ir analizuojama ir nustačius požymių, suteikiančių pagrindą įtarti galimus susitarimus ar suderintus veiksmus keliant kainas, Konkurencijos taryba spręs dėl jų atitikimo Konkurencijos įstatymo nuostatoms.